

HAZIRLAYAN: GÖKÇE İZMİRLİ

**EKONOMİ, SOSYAL KOMİTESİ
ÇALIŞMA REHBERİ**

Genel Sekreterin Mesajı

Saygıdeğer Katılımcılar,

18-19-20 Ocak 2025 tarihlerinde beşincisini gerçekleştireceğimiz TMUN'25'in Genel Sekreteri olarak sizlere hizmet vereceğimi söylemekten onur duyuyorum. Takev Model Birleşmiş Milletler Konferansı'nın daha önce üç oturumunu da bizzat orada bulunarak gözlemlemiş ve farklı pozisyonlarda rol almış biri olarak, Genel Direktörüm sevgili Ezgi Yalçın ile TMUN'un her anlamdaki misyonunu ve vizyonunu size aktarmak için çalışıyoruz.

Geçmiş senelerde yaşamış olduğumuz akademik ve organizasyon anlamındaki deneyimlerimizi göz önünde bulundurarak sizler için unutulmaz bir tecrübe sağlayacağımızdan emin olabilirsiniz. TMUN'25, akademik anlamda yeni bakış açıları ve öğretiler kazanmanız için birebir bir konferans olacaktır.

Sevgili Akademik Ekibim özellikle öğretici ama aynı zamanda tartışmacı bir konferans ortamının sağlanması için çok çalıştılar ve çalışmaya devam ediyorlar. Katılımcılar yeni fikirler üzerinde tartışarak güncel ve geniş kapsamlı problemler hakkında çözümler üretirlerken organizasyon ekibimizin, katılımcıların konferans deneyimlerini en yüksek seviyede tutmak için çalışacağını bilmelisiniz.

Şimdiden sevgili organizasyon ve akademik ekibimizle gurur duyuyor ve sizlerden gelecek olan yenilikçi ve özverili çalışmalarını heyecanla bekliyoruz.

Saygılarımla,

Mehmet Ege Şahin TMUN'25 Genel Sekreter

Komitenin Yapısı ve Tarihçesi

Birleşmiş Milletler (BM)'in altı ana organından biri olan ve 1945 yılında BM'nin kuruluşuyla beraber oluşturulan Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC), ekonomik, sosyal ve bu alanlarla ilgili çalışmaların koordinasyonundan sorumlu birimdir. ECOSOC'un ana amacı, dünyayı herkes için daha yaşanılabilir bir hale getirmek için uluslararası güncel ekonomik ve sosyal sorunları tartışmak, bu konularda uluslararası çerçevede iş birliği ve kalkınmayı teşvik etmek ve siyasi tavsiyeler oluşturmaktır. Üç yıllık süreyle hizmet eden 54 üyeden oluşan konsey, 1998 yılından beri aynı zamanda Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) kilit komiteleri ve maliye bakanları ile toplantılar yapmaktadır. Konsey'de oylama salt çoğunluk ilkesine dayanır ve her üyenin bir oyu vardır. Konsey, genel kurulun 1950 yılı Kasım ayında aldığı "Barış için Birleşmek" kararı uyarınca barış ihlali ve saldırı gibi durumları da içeren gelişmelerde üye devletlere ortak önlem alma konusunda tavsiyede bulunmak, uluslararası barış ve güvenliği korumak ve yeniden inşa etmek için gereken durumlarda silahlı kuvvet kullanma konularını derhal masaya yatırmakla yetkilidir. Ayrıca sivil toplum kuruluşları, BM çalışmalarına katılmak için bu Konsey'den statü almaktadır.

Konseyin görev ve yetkilerini maddeler halinde sıralayacak olursak;

- Uluslararası ekonomik ve sosyal konuları ele almak ve BM üye devletlerine siyasi tavsiyelerde bulunacak ana forum niteliğini taşımak,
- Uluslararası ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık ve ilgili konularda çalışmalar yapmak, rapor hazırlamak ve tavsiyede bulunmak,
- İnsan haklarına ve temel özgürlüklere saygı gösterilmesini sağlamak,
- Ekonomik, sosyal ve ilgili alanlarda büyük uluslararası konferanslar hazırlamaya ve organize etmeye yardımcı olmak ve bu konferansların koordineli olarak takibini yapmak,
- BM'ye bağlı özel teşkilatların çalışmalarını yine onlara danışarak ve Genel Kurul'a tavsiyelerde bulunarak koordine etmek.

ECOSOC ayrıca, tamamı kendisine rapor sunan ve bağımsız oturumlarında tavsiyelerde bulunan, BM programları ve özel teşkilatların çalışmalarını belli bir dereceye kadar koordine eder ve bunlarla işbirliği yapar.

ECOSOC'un en önemli başarılarından biri de Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin (SDG'ler) benimsenmesidir. SDG'ler 2015 yılında kabul edilmiştir ve 17 hedeften oluşmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutunu (ekonomik, sosyal ve çevresel) ilerletmek için belirlenen bu hedeflerin nihai amacı yoksulluğu sona erdirmek, doğayı ve canlıları korumak ve insanların barış içerisinde ve yüksek bir refah seviyesinde yaşamasını sağlamaktır. ECOSOC, bu hedeflerin uygulanmasını sağlamak ve bu doğrultudaki gelişmeleri izlemek için bir platform görevi görür.

Ayrıca, ECOSOC'un 1965 yılında oluşturduğu Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), kuruluşundan itibaren dünya çapında yoksullukla mücadele için çeşitli projeler yürütmüş, bu alandaki en etkili kurumlardan birisi olmuştur. Komite, BM'nin ekonomik ve sosyal çalışmalarının merkezinde yer alarak, küresel kalkınma hedeflerine ulaşma ve tüm dünyada barış ve refah sağlama amacıyla çalışmalarına devam etmektedir.

Gündem maddesi

Modern Köleliğin Sosyal ve Ekonomik Boyutlarının İncelenmesi ve Önlenmesine Yönelik Stratejilerin Geliştirilmesi

Problemin Tanımı ve Tarihçesi

Kölelik, basitçe bir insanın sahip olması gereken hürriyet hakkından yoksun bırakılması ve başka bir insanın malı sayılması durumudur. Kölelik, geleneksel olarak, kalıcı, şiddete dayalı hâkimiyet sonucu ortaya çıkan ve genellikle toplum tarafından dışlanmış bireylerin karşı karşıya kaldıkları bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Kölelik, tarih boyunca çeşitli medeniyetler tarafından yaygın olarak kullanılan ve belirli bir grup insanın kendilerinden daha aşağıda gördükleri ırk, din, ve ekonomik sınıfların özgürlüğünü elinden aldığı ve şahsı istedikleri gibi kullanabildikleri bir sistem olmuştur. Kölelik, ekonomik ihtiyaçlar, savaşlar, fetihler, toplumsal ve sınıfsal yapılar, kültürel ve dini inançlar gibi sebeplerden ortaya çıkmıştır. Tarım toplumlarının gelişmesiyle birlikte büyük miktarda iş gücüne duyulan ihtiyaç, köleliğin yaygınlaşmasında büyük rol oynamıştır. Ayrıca tarih boyunca savaşlar sırasında alınan esirler ve fethedilen topraklardaki halklar köle olarak kullanılmışlardır. Eski toplumlarda sınıfsal farklılıklar köleliği bir güç aracı olarak kullanmış ve bazı toplumlarda borcunu ödeyemeyen kişiler köle olarak kullanılmıştır. Ayrıca, bazı kültürler ve dini inançlar belirli grupların diğerlerinden üstün olduğunu savunarak köleliği meşru kılmıştır. Kölelik, zamanla değişiklik gösterse de, temelde ekonomik çıkarlar, sosyal yapılar ve güç dengeleri gibi faktörler nedeniyle ortaya çıkmıştır.

15. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasındaki 400 yıllık dönemde en az 13 milyon kişi, tüccarlar tarafından kaçırılıp köleleştirilmiştir. Atlantik köle ticareti yoluyla Avrupalı sömürgeci güçlerin kurduğu deniz aşırı kolonilere gönderilen bu insanlar, nesiller boyu köle olarak zorla çalıştırılmıştır. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere birçok ülke tarafından 19. yüzyılın başlarından itibaren yasaklanan köle ticareti, yine 19. yüzyılın ortasına doğru Osmanlı İmparatorluğu'nda da yasaklanmıştır. Geçmişten günümüze neredeyse her ülkede çeşitli yasal ve yönetsel düzenlemelerle yasaklanmasına karşın kölelik gerçekte hiçbir zaman ortadan kalkmamıştır.

Aksine kavramın kapsamı zaman içerisinde giderek genişlemiş ve bu genişlemenin bir sonucu olarak mülkiyet ilişkisine dayalı bilindik kölelik kavramı zaman içerisinde

yerini insan ticareti, zorla çalıştırma, borç esareti, çocuk işçiliği ve zorla evlendirilme gibi evrimleşmiş modern köleliğe bırakmıştır.

Hukuki olarak karşılığı bulunmayan "modern kölelik" terimi, bireylerin şiddet, tehdit, hile ve şantaj gibi yollarla istismar edildiği, bu istismara karşı koyamadıkları ve terk edemedikleri koşulları tanımlamaktadır. Modern köleliğin temeli özellikle eğitim ve refah düzeyi düşük bölgelerde görülen ekonomik çaresizliktir. Modern kölelik en çok azınlık gruplarda görülmesine karşın toplumun her kesimini etkileyebilen bir sistemdir. Modern kölelikten etkilenen kişiler, tehdit ve şiddet yoluyla özgürlüklerinden ve insani haklarından mahrum bırakılmaktadır.

Modern Köleliğin Kavramsal Boyutu

Modern köleliğin geleneksel köleliğin yerini almasının temel gerekçeleri dünya işgücü piyasalarının milyonlarca yoksul ve güvencesiz insanla dolmasına neden olan nüfus patlaması, küreselleşmenin sonucu olarak yoksul çiftçileri mülksüzleştiren ve köleliğe karşı savunmasız hale getiren tarımda makineleşme ve sermayenin küresel düzeyde ucuz işgücü tercihidir.

Modern köleliğin geçmişteki klasik kölelikten farklı kılan temel özellik, günümüzde uygulanan ekonomi politikalarıdır. Üretim ağının küreselleşmesiyle birlikte kölelik de küresel bir nitelik kazanmıştır. Örneğin dünyanın herhangi bir yerinde satışa sunulan bir tekstil ürünü muhtemelen Pakistan'da, Karayipler'de ya da Hindistan'da köle emeğinin kullanılması yoluyla üretilmiştir.

Modern kölelik ile geleneksel kölelik arasındaki farklara şu şekilde örnek verilebilir:

- Eski kölelikte yasal mülkiyet esas iken modern kölelikte bundan kaçınılmaktadır,
- Eski kölelik, modern köleliğe göre çok daha yüksek maddi bedellere dayanmaktadır,
- Modern kölelikte kar geleneksel köleliğe göre çok daha yüksektir,
- Eski köleliğin hâkim olduğu dönemde potansiyel köle kıtlığı mevcut iken modern köleliğin geçerli olduğu günümüzde ise potansiyel köle fazlası söz konusudur,
- Eski kölelikte etnik farklılıklar önem taşıırken modern kölelikte etnik farklılıklar önemsizdir.

Mevcut araştırmalar modern köleliğin tarım, madencilik, inşaat, tuğla yapımı ve halı dokumacılığı gibi bazı imalat sektörlerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Ayrıca düzensiz ya da düşük korumalı olan hizmet sektörlerinde de modern kölelerin sayısı fazladır. Benzer şekilde ev eksenli çalışanlar ve seks işçileri de modern köleler kapsamında değerlendirilmektedir.

Tarih boyunca emek sömürsünün en kötü biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olan yoksulluk, modern kölelerin içinde buldukları konumu kabul etmelerinin de temel gerekçesi olarak sunulmaktadır. Birleşmiş Milletler, dünya üzerinde yaşayan milyonlarca modern kölenin aynı zamanda “aşırı yoksulluk” koşulları altında yaşamlarını sürdürme savaşı verdiklerini belirtmektedir.

Modern köleliğin yoğunluğunu etkileyen bir başka durum da coğrafi sorunlardır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’ne göre zorla çalışma, çoğunlukla az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkelerin gizlenmiş bazı bölgelerinde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında tarım, ormancılık ve madencilik gibi sektörlerin küresel düzeyde üretiminin dünyanın belli bölgelerinde yoğunlaşması, kentlerden uzakta, izole edilmiş bölgelerde bu sektörlerde çalışan işçilerin modern kölelik koşullarıyla karşılaşmalarına neden olmaktadır.

Modern kölelik kavramını somutlaştıran kurucu unsurlar, borçlanma ve borç esareti, zorla çalıştırma, köleliğin kronikleşmesi ve köleliğin teolojik tezler ile desteklenmesi olarak sıralanabilir.

Modern köleliğin en sorunlu yanlarından biri de bu durumun kronikleşmesidir. Gerçekten modern kölelik, nesiller arasında çeşitli yöntemlerle devredilen bir niteliğe sahiptir. Bu çerçevede Moritanyalı bir kadın, köle olarak başladığı yaşamını ölene kadar bu şekilde sürdürmekte ve ölümü durumunda da bir sonraki kuşak da yaşamını köle olarak sürdürmek durumunda kalmaktadır.

Modern kölelik kavramı bakımından önemle üzerinde durulması gereken bir diğer nokta da köleliğe teolojik bir altyapı hazırlanmasıdır. Gana, Togo, Benin ve Nijerya gibi örneklerde kız çocukları ve genç kadınlar aileleri tarafından köle olarak putperest rahiplere verilmekte ve bu rahipler de “günahlardan arındırma” adı altında çeşitli yöntemlerle bu köleliği sürdürmektedirler. Modern kölelik ayrıca Tayland örneğinde olduğu gibi Budizm inancında kadınların erkeklere göre alt tabakada yer alması nedeniyle de teolojik olarak desteklenmektedir.

İttifak 8.7 (Alliance 8.7)

İttifak 8.7, Birleşmiş Milletler tarafından başlatılan ve modern kölelik, zorla çalıştırma, insan ticareti ve çocuk işçiliği gibi küresel sorunların ortadan kaldırılmasını hedefleyen milletlerarası bir ortaklık projesidir. Bu ittifak, BM’nin SDG’leri kapsamında, özellikle 8.7 numaralı “İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme” hedefinin gerçekleştirilmesi için

çalışır. İttifak, hükümetler, BM kuruluşları, özel sektör, işçi ve işveren kuruluşları ile sivil toplum örgütlerini bir araya getirerek, bu sorunlarla mücadeleye yönelik politika geliştirme, veri toplama ve farkındalık yaratma faaliyetleri yürütür. Aynı zamanda, küresel ölçekte bilgi paylaşımı ve iş birliği sağlamayı amaçlar, böylece zayıf yönetim ve ayrımcılığın kökleştiği bölgelerde modern köleliğin ortadan kaldırılmasına yönelik adımlar atılır. Türkiye’de İttifak 8.7’de Rehber Ülke olma çalışmaları kapsamında 25 Ekim 2023 tarihinde “Ulusal Stratejik Çalıştay” gerçekleştirilmiştir.

İttifak 8.7'nin önemli bir başarısı, özellikle zorla çalıştırma, insan ticareti ve borç köleliği gibi konuları uluslararası boyutlara taşımıştır. Örneğin, 2021 yılında yapılan çalışmalar ve raporlar, bu konularda farkındalığı artırmış ve ulusal ve uluslararası düzeyde politikaların güçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Belirli bir başarı örneği olarak, 2021 yılında BM Genel Sekreteri'nin "Kölelik ve Zorla Çalışma ile Mücadele" konulu raporu, modern kölelik ve zorla çalıştırmanın küresel ölçekteki boyutlarını detaylandırmış ve devletleri daha etkili önlemler almaya teşvik etmiştir. Bu tür raporlar ve çalışmalar, modern kölelik hakkındaki politikaların ve uygulamaların iyileştirilmesine yönelik önemli bir adım olmuştur.

ALLIANCE 8.7 Click here to visit the Alliance 8.7 website EN FR ES HELP US IMPROVE

DELTA8.7 About Resources Data & Measurement Forum Call To Action Search

Welcome to Delta 8.7 – The Alliance 8.7 Knowledge Platform.

Delta 8.7 is a global knowledge platform exploring what works to eradicate forced labour, modern slavery, human trafficking and child labour, an aim set out in Target 8.7 of the UN Sustainable Development Goals.

TAKE A GUIDED TOUR

FEATURED ARTICLE

Data: The World's Most Valuable Resource to Fight Child Labour

Federico Bianco Atlas

20 September 2018

READ FULL ARTICLE

DATA VISUALIZATION

OECD Country Official Development Assistance Commitments

Learn more on the Development Assistance Thematic Overview.

Country G7A

OECD Country Official Development Assistance Commitments

Country G7A

THE MEDIA 8.7 FORUM

Measurement and Statistical Methods

UNODC'S Vision For Measurement of Trafficking in Persons

Measurement and Statistical Methods

Understanding the Understanding Children's Work Programme

FEATURED THEMATIC OVERVIEW

Financial Sector

Understanding the financial sector's role in financing and fighting modern slavery, human trafficking, forced labour and child labour

RELATED LEARNING OPPORTUNITIES

Using MSE in Developing World Contexts

Measuring Progress Towards Target 8.7 (1 of 2)

ADDITIONAL THEMATIC OVERVIEWS

Select an Option

Modern Kölelik Türleri

Farklı çalışmalarda farklı şekillerde sınıflanan pek çok modern kölelik türü bulunmaktadır. En çok görülen ve en çok tanımlanan modern kölelik türleri aşağıda örnekleriyle birlikte tanımlanmıştır.

Borç Esareti

En çok rastlanan modern kölelik biçimi olan borç esareti, kişinin borçlandığı paraya karşılık olarak kendisini teminat göstermesi anlamına gelmektedir. Bununla birlikte teminat olan kişinin hizmetinin neleri içereceği ve ne kadar süreceği baştan tanımlanmadığından bu kölelik türü kronikleşmektedir. Borçlanma, modern köleliğin hem gerekçesi hem de en önemli biçimlerinden biridir. Genellikle tarım emekçilerinin bir tefeci tarafından zorla borçlandırılmaları şeklinde somutlaşan bu kölelik biçimi, emekçinin hastalık, kaza, açlık, ölüm, evlilik gibi yaşamın olağan seyrine ait ihtiyaçlar nedeniyle çok yüksek oranlarla tefecilere borçlanmalarıyla başlayan ve bu sarmalın içinden çıkamayışlarıyla devam eden bir süreci ifade etmektedir. Örneğin tarihsel kast sistemi nedeniyle uzun bir kölelik geçmişine sahip olan Hindistan'da günümüzde küçük bir toprak parçasını işleme hakkı verilen emekçi aileler, bu toprağı işlemeyi sürdürürebilmek adına borçlandırılmakta, bu borcu ödeyememekte ve kronikleşmiş kölelik sorunuyla yüzleşmektedirler. Borç esareti konusunda örnek verilebilecek bir diğer ülke de Tayland'dır. Bu ülkede kölelik, geçmişten beri genç kızların, ailelerinin maddi kriz yaşamaları durumunda seks işçisi olarak satılmaları biçiminde varlığını sürdürmektedir.

Sözleşmeli Kölelik:

İş arayanlara imzalayacakları bir sözleşme ile “istihdam garantisi” sunulması ile başlayan bir süreçtir. Genellikle sözleşmeyi imzalayan emekçinin ikamet ettiği bölgeden fazlasıyla uzak bir yerde çalıştırılmasını içeren bu sözleşme ile emekçiler hiç bilmedikleri, tanımadıkları bir yerde ücretlerinin büyük bir bölümüne zorla el koyulması suretiyle çalıştırılmaktadırlar. Sözleşmeler, yapılacak bir işi güvence altına almak için düzenlenmiş belgeler olarak gösterilse de işçiler bu sözleşmeler aracılığıyla kölelik koşullarında çalıştırılmakta ve yapılan sözleşmelerde yasal eksikliklerden faydalanılarak, çalıştırılan emekçiler çalışma ilişkileri kurallarına tabiymiş gibi bir görüntü yaratılmaktadır.

Mülkiyete Dayalı Kölelik:

Bir insanın bir başka insana karşı olan “sahipliğini” ifade etmektedir. Menkul kölelik olarak da bilinen bu kölelik biçimi diğerlerine oranla geçmişi en çok geriye giden ve eski köleliğe benzeyen köleliktir. Bu kölelik biçiminin en çok görüldüğü ülke, geçmişten bugüne üç kez yasaklanmış olmasına karşın Moritanya’dır. Bunun yanında daha düşük ölçeklerde de olsa Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde de mülkiyete dayalı köleliğin varlığını sürdürdüğü bilinmektedir.

Devlet Köleliği:

Hükümet destekli kölelik olarak da adlandırılan bu durum, hükümetlerin yurttaşlarını zorla çalıştırılmalarıyla somutlaşan bir kölelik biçimidir. Özellikle askeri kamplarda ve inşaat projelerinde görülen bu kölelik biçimi Myanmar, Özbekistan ve Kuzey Kore örnekleriyle somutlaşmaktadır.

Yerel Esaret:

Genellikle kadınların ve çocukların bir hane halkının hizmetlerini görmek amacıyla zorla çalıştırılmaları anlamına gelen ve kadınların ve çocukların dış dünyadan tamamen izole edildikleri bir kölelik biçimidir.

Dinsel Kölelik:

Dini kurumların köleliğin varlığını korumak için kullanılması durumunda ortaya çıkan bir kölelik biçimidir. Batı Afrika ülkelerinde genç kızların aileleri tarafından yerel rahiplerin “hizmetine sunulmaları” ve bu inancın kültürel olarak kilise tarafından korunması dinsel köleliğin en somut örneğidir. Benzer şekilde Hindistan ve Nepal’de yoksul ailelerin kız çocuklarının, dini inançları gereği tapınaklarda zorla çalıştırılmalarına izin vermeleri de dinsel köleliğe verilebilecek bir diğer örnektir.

İnsan Ticareti:

Sıralanan bu türlerin yanında daha önce belirtildiği gibi geçmişte kölelik ile eş anlamlı değerlendirilen insan ticareti, birden çok modern kölelik türünü somutlaştıran bir yapı olarak dikkat çekmektedir. İnsan ticareti, çatışma bölgelerinde daha çok karşılaşılan bir modern kölelik biçimidir. Sivil düzensizlik, silahlı iç çatışma, nüfusu istikrarsızlaştıran ve yerinden eden doğal felaketler, artan yoksulluk ve istismar, insan ticaretini tetikleyen başlıca gelişmeler arasında sayılmaktadır. Çatışma alanları, bir ülkenin kaynakları ve insanları da dâhil olmak üzere o ülkenin kaynaklarını yağmalamakla ilgilenenler için en kolay hedefler olarak görülmektedir. İnsan ticaretinin içinde bulunduğumuz dönemde her geçen gün artmasının altında yatan gerekçeler; daha iyi bir yaşam vaadi, cinsel sömürünün ticari bir piyasa halini alması ve bu yasa dışı sektörün sağlayıcılarının yüksek karlarla ve düşük risklerle çalışmalarıdır. İnsan ticareti, düşük maliyeti ve yüksek kar oranı nedeniyle en çok tercih edilen modern kölelik biçimlerinden biridir. BM, insan ticaretinin bu süreci yönetenlere yılda 7 ila 10 milyar dolar arasında gelir sağladığını belirtmektedir. Bu durum insan ticaretini silah ve narkotik ürünlerin kaçakçılığından sonra en yüksek kar sağlayan üçüncü yasa dışı sektör haline getirmektedir.

En önemli modern kölelik durumlarından olan çocuk işçiliği için ise ikinci bir gündem maddesi açılarak konunun daha ayrıntılı irdelenmesi amaçlanmıştır.

Problemin Güncel Durumu

Modern kölelik dünya çapında yaklaşık 50 milyon insanı etkilemektedir. BM'ye bağlı ILO ve Uluslararası Göç Örgütü (IOM) verilerine göre, her 150 kişiden biri modern kölelik koşullarında çalışmaktadır. Bu insanların 28 milyonu zorla çalıştırılırken, 22 milyonu da zorla evlendirilmiştir. Zorla çalıştırma ve zorla evlilik, son beş yılda önemli ölçüde artarken 2021 yılında 2016'ya kıyasla 10 milyon kişinin daha modern köleliğe düştüğü tahmin edilmektedir. Rapora göre, modern kölelik dünyada hemen hemen her ülkede yaşanmaktadır. Zorla çalıştırılanların yüzde 52'si ve zorla evlendirilenlerin yüzde 25'i üst-orta ve üst gelirli ülkelerde görülmüştür. Zorla çalıştırılma vakalarının yüzde 86'sına özel sektörde, yüzde 14'üne de kamu sektöründe rastlanmaktadır. Zorla çalıştırılan her 8 kişiden biri yani toplam 3,3 milyon kişi de çocuk yaştadır. Zorla evlendirmelerin yüzde 85'ten fazlası aile baskısıyla gerçekleşmekte ve bu durumun yüzde 65'i Asya-Pasifik bölgesinde yaşanmaktadır. Göçmenler, diğer gruplara kıyasla zorla çalıştırmaya 3 kat daha fazla maruz kalmaktadır. Türkiye'de de modern kölelikle ilgili veriler pek iç açıcı bulunmamaktadır. Türkiye, "Walk Free" adlı uluslararası insan hakları kuruluşunun 2023 yılında yayınladığı Küresel Modern Kölelik Endeksi'nde dünyada beşinci, Avrupa ve Orta Asya bölgesinde birinci sıraya yükselmiştir. Toplam modern köle sayısında ise ilk onda yer almaktadır. Kuruluşun 2018'de hazırladığı raporda Türkiye 48. sırada yer alırken, aradan geçen beş yılda büyük bir gerileme görülmüştür. Son endekse göre Türkiye'nin üzerinde yer alan ülkeler yalnızca Kuzey Kore, Eritre, Moritanya ve Suudi Arabistan olmuştur. Rapora göre Türkiye'de 1,3 milyon modern köle vardır.

Sonuç olarak modern köleliğe maruz kalan bireyler, çeşitli sektörlerde kötü koşullar altında emek sömürüsüne maruz kalmakta ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmaktadır. Zorla evlendirilen bireyler ise genellikle cinsel istismar ve şiddet gibi ağır insan hakları ihlalleriyle karşı karşıya kalmaktadır.

Problemlerle İlgili Gelecekte Alınabilecek Önlemler

Öncelikle, yoksullukla mücadele etmek ve eğitim erişimini artırmak için ekonomik kalkınma programları ve sosyal refah politikaları güçlendirilmelidir. Modern kölelik ile mücadelede uluslararası işbirliği ve koordinasyon artırılmalıdır. BM ve diğer uluslararası örgütler, üye ülkeler arasında etkin bilgi paylaşımı ve ortak eylem planları geliştirmelidir. Bu bağlamda, güçlü ve bağlayıcı uluslararası yasal düzenlemeler oluşturulmalıdır.

Teknolojik yenilikler ve dijital çözümler, bu sorunların tespit edilmesi ve önlenmesinde kullanılabilir. Örneğin, tedarik zincirlerinin şeffaflığını artıran blockchain teknolojisi, modern kölelikten kaçınma çabalarına katkı sağlayabilir. Ayrıca, toplumu bilinçlendirme ve farkındalık yaratma kampanyaları, modern kölelik konusunda daha geniş bir duyarlılık oluşturacaktır.

Rehabilitasyon programları ve sosyal destek hizmetleri, modern kölelikten kurtulan bireylerin topluma yeniden kazandırılması için kritik öneme sahiptir. Psikolojik destek, mesleki eğitim ve sosyal entegrasyon hizmetleri, mağdurların yeniden sağlıklı ve üretken bireyler olmalarına yardımcı olacaktır.

Son olarak, şirketlerin ve iş dünyasının sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekmektedir. Etik iş uygulamaları ve tedarik zinciri yönetiminde şeffaflık sağlanmalı, iş yerlerinde zorla çalıştırma gibi uygulamalara kesinlikle yer verilmemelidir. Bu çabaların tümü, modern kölelik sorunlarının çözümüne yönelik sürdürülebilir ve etkili önlemler sağlayacaktır.

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular

1. Modern kölelik mağdurlarının korunması ve desteklenmesi için hangi programlar oluşturulabilir? Hangi sosyal hizmetler ve rehabilitasyon programları bu süreçte etkili olabilir?
2. Hükümetler modern kölelik ile mücadelede hangi yasal düzenlemeleri hayata geçirmelidir? Hangi yeni yasalar veya politikalar modern köleliği önlemeye yardımcı olabilir?
3. Modern köleliğe karşı toplumda farkındalığı artırmak için hangi kampanyalar düzenlenebilir? Hangi iletişim stratejileri ve eğitim programları farkındalık yaratmada etkili olabilir?
4. Özel sektörün modern kölelik ile mücadeleye katkısı nasıl artırılabilir? Şirketler hangi uygulamaları benimseyerek modern köleliği önlemede rol oynayabilir?
5. Uluslararası işbirliğini güçlendirmek için hangi mekanizmalar kurulabilir? Uluslararası örgütler ve devletler arası hangi işbirliği modelleri etkin olabilir?

6. İş dünyasında etik iş uygulamaları ve tedarik zinciri yönetiminde şeffaflık nasıl sağlanabilir?
7. Yoksulluğun modern kölelik üzerindeki etkileri nelerdir ve yoksulluğun azaltılması için hangi ekonomik politikalar uygulanabilir?
8. Modern kölelikle mücadelede teknolojik araçlar nasıl kullanılabilir? Veri analitiği, izleme sistemleri ve çevrimiçi platformlar bu konuda nasıl destek sağlayabilir?

Araştırma Önerileri

-Küresel Modern Kölelik Endeksleri incelenebilir,

-Birleşik Krallık Parlamentosu'nun 2015 Modern Kölelik Yasası incelenebilir,

-Konuyla ilgili BM ve ILO'nun resmi sitesinde yer alan yayın ve raporlar incelenebilir,

-Küresel modern kölelik endekslerinin (Global Slavery Index gibi) farklı ülkelerde modern kölelik düzeylerindeki raporları inceleyebilir,

- "The Freedom Fund" ve End Child Prostitution, Child Pornography And Trafficking Of Children For Sexual Purposes (ECPAT) International'ın destek hizmetleri ile ilgili projelerini inceleyerek rehabilitasyon önerileri araştırılabilir,

-Walk Free Foundation'ın Küresel Modern Kölelik Endeksi ve ILO'nun yıllık raporlarını karşılaştırarak, farklı ülkelerdeki modern kölelik uygulamalarının nasıl değiştiği araştırılabilir.

Kaynakça

- Alliance 8.7. (n.d.). *About*. <https://www.alliance87.org/about>
- BBC Türkçe. (n.d.). *50 milyon kişinin modern köle olduğu tahmin ediliyor*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cjr1jr27vego>
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye. (n.d.). *Hakkımızda*. <https://www.undp.org/tr/turkiye/hakkimizda>
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (CSGB). (n.d.). *İttifak 8.7 Ulusal Stratejik Çalıştay Gerçekleştirildi*. <https://www.csgeb.gov.tr/cgm/haberler/ittifak-8-7-ulusal-stratejik-calistay-gercekl-estirildi>
- Güler, M.A. (n.d.). *Modern Kölelik ve Modern Köleliğin Görünümleri*. İş ve Hayat, s. 23-46.
- Hukukbook. (n.d.). *Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC)*. <https://hukukbook.com/birlesmis-milletler-ekonomik-ve-sosyal-konseyi-ecosoc/>
- İNSAMER. (n.d.). *Modern Kölelik*. https://www.insamer.com/tr/modern-kolelik_340.html
- ILO. (n.d.). *Data and Statistics*. <https://www.ilo.org/tr/data-and-statistics>
- Türkiye Birleşmiş Milletler (UN Türkiye). (n.d.). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDGs)*. <https://turkiye.un.org/tr/sdgs>
- Wikipedia. (n.d.). *Borç esareti*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bor%C3%A7_esareti
- Yılmaz, G. (n.d.). *Dünya genelinde 50 milyon kişinin modern köle olduğu tahmin ediliyor*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunya-genelinde-50-milyon-kisinin-modern-kole-oldugu-tahmin-ediliyor/2752700>

Gündem Maddesi

Çocuk İşçiliğinin Nedenlerinin İncelenmesi ve Ortadan

Kaldırılmasına Yönelik Sürdürülebilir Çözümlerin Geliştirilmesi

Problemin Tanımı

Çocuk, yetişkin dünyasına bağımsız bir şekilde entegre olana kadar, fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimleri açısından yetişkin korumasına ihtiyacı olan birey olarak tanımlanmaktadır. BM tarafından hazırlanıp 1990 yılında yürürlüğe giren ve dünya üzerindeki tüm çocukları kapsayan, hatta çocuk haklarının Magna Carta'sı olarak bilinen "Çocuk Hakları Sözleşmesi"nin birinci maddesinde ise çocuk kavramına ilişkin tanımlama şöyle yapılmaktadır: "Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır." Türk hukuk sistemine göre ise çocuk, hak ehliyetine sahip kişi olarak tanımlanırken, henüz zihinsel ve fiziksel açıdan gelişimini tamamlamadığı varsayıldığı için kural olarak on sekiz yaşına kadar çocuğu korumak gerekliliği vurgusu yapılmış ve bu süreç içinde yaşayacağı yerler, karşılaşılabileceği durumlar için özel hükümler getirilmiştir.

Modern kölelik türlerinden biri olan çocuk işçiliği, çocukların yaşam haklarının ihlal edilmesi, fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin engellenerek onlara zarar verilmesi ve eğitim haklarının engellenmesi olarak tanımlanır. Çocuk işçiler, okullarından erken ayrılmak, ağır iş yükü içerisinde fiziksel ve zihinsel aktivitelerden uzak kalmak ve ailelerinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Çocuk işçiler her gün hastalığa yakalanma, istismar edilme, şiddete maruz kalma gibi pek çok ciddi tehlike ile karşı karşıya gelmektedirler. 182 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesinde tanımlanan en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğini örnekleri ise çocukların alım-satımı ve ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askeri çatışmalarda çocukların zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasıdır.

Problemin Tarihçesi

Tarihsel süreç incelendiğinde, çocukların çalıştırılmasının çok eskilere dayandığı ve tarihin hemen her döneminde üretim ve çalışma hayatında yer aldıkları görülmektedir. İnsanlık tarihinin dönüm noktası olarak kabul edilen ve büyük sosyal değişimlere

neden olan “Sanayi Devrimi” ile yeni örgütlenme ve üretim biçimi sonucu makinelerle fabrika düzenine geçilmiştir. Bu değişime ayak uyduramayan kırsal bölgede tarımla geçimlerini sağlayan aileler ya da kentlerin çevresinde faaliyet gösteren küçük işletme sahipleri sanayi kapitalizmi karşısında varlıklarını koruyamayarak dağılmışlar ve bu insanlar da fabrikalara işçi olarak başvurmuşlardır. Yaşanan bu sosyal değişimler ve gelişmeler işçi sınıfını oluşturmuştur. Bu iş başvurusunda bulunanların büyük bir bölümünü ise çocuklar oluşturmuştur. Bu aşamadan sonra da çocuk çalışması, çocuk işçiliğine dönüşmüştür. Yeni çalışma koşulları olgusu içinde ortaya çıkan durum; kentlerin hızla insanlarla dolup taşmasına, insanlık onuruna yakışmayan çalışma şartlarına ve işçilerin zor, ağır ve insanı hızla yıpratıcı ortamlarda çalışmalarına neden olmuştur. 1846 yılında Belçika’da Wallonia kömür ocaklarında 10-12 yaşlarında yaklaşık on bin çocuk çalıştırılmıştır. Yine aynı dönemde tuğla imalathanelerinde çalışan çocuklar yağmur ve rüzgârdan korunaksız barakalarda barındırılmışlardır. Ketten ve pamuk imalathanelerinde yaklaşık kırk derece sıcaklıkta, çamur içinde, çıplak ayakla çalışan çocukların elleri ve ayaklarının kısa süre sonra kangren olduğu görülmüştür.

Sanayi Devrimi ile birlikte yaşam ve çalışma şartlarının gittikçe kötüleşmesi, işçilerin toplu tepkilerine neden olmuştur. Ayrıca çocukların çok küçük yaşlardan itibaren çalıştırılmalarının nesiller üzerindeki olumsuz etkileri çocuk işçiliği alanında bir takım düzenlemelerin yapılarak, önlemlerin alınmasını sağlamıştır. Çocukların çalıştırılmasına yönelik ilk sosyal politika önlemi 1779 yılında İsviçre’nin Zürih Kanton’unda alınmıştır. Bu düzenleme ile çocukların zorunlu öğrenimlerinden önce, tekstil atölyelerinde çalıştırılmaları yasaklanmıştır.

Bununla birlikte 13-19 yaşlarındaki çocukların; ancak ebeveynleri ve komşuları yanında, dinsel otoritenin denetimi altında çalıştırılabilecekleri kararlaştırılmıştır. İngiliz Parlamentosu’nda kabul edilen ve dönemin en etkili yasası olan 1802 tarihli “Çırakların Bedensel ve Tinsel Sağlıkları Hakkında Yasa”ya göre, çıraklar geceli gündüzlü işverenin yanında kalırlarsa; işveren kız ve erkek çocuklar için ayrı ayrı yatakhaneler kurmakla yükümlü tutulmuş, çocukların günlük çalışma saatleri 12 saat olarak belirlenmiş çocukların okuma yazma öğrenmeleri için okula devamlılıkları sağlanmış, çocuklara yılda bir kat giysi verilmesi zorunlu kılınmış ve çocukların gece çalışmaları yasaklanmıştır.

Çocuk İşçiliğinin Kavramsal Boyutu

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu çocuk işçi tanımını “Sosyo-ekonomik konumları gereği esnaf ve sanatkarlar yanında, sanayi işkolunda, tarım sektöründe, marjinal çalışma alanlarında maddi kazanç elde etmek ya da meslek edinmek amacıyla üretime katılan ve 18 ve daha küçük yaşta kimseler” olarak yapmıştır.

15 yaşın üzerinde olan çocukların sıradan veya tehlikeli hesap edilmeyen işlerde haftalık 43 saatten fazla çalışması çocuk işçiliği olarak ifade edilmektedir ve “Çocuk Emeginin En kötü Biçimleri” olarak karşılık bulmaktadır. ILO’nun 138 sayılı “Asgari Yaş Sözleşmesi”nde çocukların çalışması için tehlikeli olan işler şu şekilde sıralanmaktadır:

-Çocukların fiziksel, psikolojik ve cinsel istismara uğradığı işler,

- Yer altında, su altında, yükseklerde ve sınırlanmış alanlar, yükseklerde ve sınırlanmış alanlar,
- Tehlikeli makineler, eşyalar, araç ve gereçlerle çalışma ve elle ağır yüklerin taşınmasını gerektiren işler,

-Sağlıksız ortamlarda çalışarak, tehlikeli maddelere, süreçlere, sıcaklıklara, gürültüye ve titreşime maruz kalma,

-Zor koşullarda, uzun saatlerle ya da işverenin çizdiği katı sınırlar altında çalışma.

Çocuk işçiliği çok farklı biçimler alabilir ve her türlü çocuk işçiliği ile mücadele kritik öneme sahiptir. Ancak öncelik, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine verilmektedir. ILO'nun kabul ettiği 182 sayılı "En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi"nin 3. maddesinde çocuk emeğinin en kötü biçimleri aşağıda yer aldığı biçimde tanımlanmıştır:

-Çocukların alım-satımı ve ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askeri çatışmalarda çocukların zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasını da içerecek şekilde zorla ya da mecburî çalıştırılmaları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların tüm biçimleri,

-Çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faaliyetlerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu,

-Doğası veya gerçekleştirildiği koşullar itibariyle çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimleri açısından zararlı olan işler.

ILO, çocukların çalışma hayatına katılım yaşını 5-18 yaş arası kabul etmiştir. Çünkü yapılan çalışmalar doğrultusunda 5 yaş ve altındaki çocukların çalışması ve okula gitmesi mümkün değildir. 5-11 yaş arası çocukların hafif işlerde olsa bile çalışması normal karşılanmamakta ve çocuk işçiliği olarak kabul edilmektedir. 12-14 yaş arası çocukların hafif işlerde haftalık 14 saatten çok olmamak şartı ile okula devamlılığını, ruhsal-bedensel sağlık ve gelişimini kötü bir biçimde etkilenmediği takdirde tehlikeli olmayan işlerde çalışması çocuk işçiliği olarak sayılmaz. 15-17 yaş arasındaki çocuklar zorunlu eğitimlerini tamamladıktan sonra tehlikeli olmayan hafif ve sıradan işlerde haftada 43 saate kadar çalışmasına izni verilmiş, fakat 43 saatten fazla çalışmak çocuk emeğinin en kötü biçimleri olarak değerlendirilmiştir.

Literatürde çocuk işçi kavramından başka çalışan çocuk ve çocukların çalışması kavramları da kullanılmaktadır. Bu kavramlar birbirlerinden ince bir ayrıntı ile farklılık göstermektedir. **Çalışan çocuk** kavramı, çocukların çalışması ve çocuk işçi kavramlarından ibaret, genel olarak çalışan ücretli veya ücretsiz, yasal veya kaçak tüm çocukları tanımlayan bir üst kavramdır. **Çocukların çalışması** kavramı ile çocuk işçiliği kavramı arasındaki fark, çocukların temel hakkı olan eğitim hakkının engellenmesine ve sağlıklı büyümesine ilişkin olarak tanımlanmasıdır. Çocukların

çalışması kavramı, çocukların sağlığına zararlı olmayan, okula devamlılığını aksatmayan, eğitim ile ilgili fırsatları değerlendirmede engel yaratmayan bir ekonomik faaliyettir. Çocuk işçiliği kavramı ise çocuğun okula gitmesini, eğitim almasını engelleyen, genel olarak sağlığına zarar veren ve gelecek hayatını kötü bir şekilde devam etmesini etkileyen bir çalışma biçimidir. Sonuç olarak “Çocuk işçiliği” çoğu kez çocukları çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimleri açısından zararlı işlerdir. En kötü biçimleri düşünüldüğünde, çocuk işçiliği çocukları köleleştirir, ailelerinden ayırır, onları ciddi tehlikelerle, hastalıklarla karşı karşıya bırakır, çok küçük yaşlarda büyük kentlerin sokaklarında kendi başlarının çaresine bakacak duruma düşürür.

Problemin Güncel Durumu

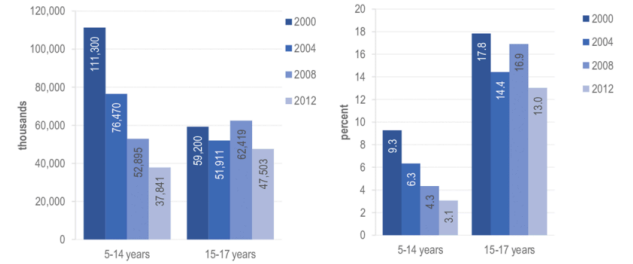
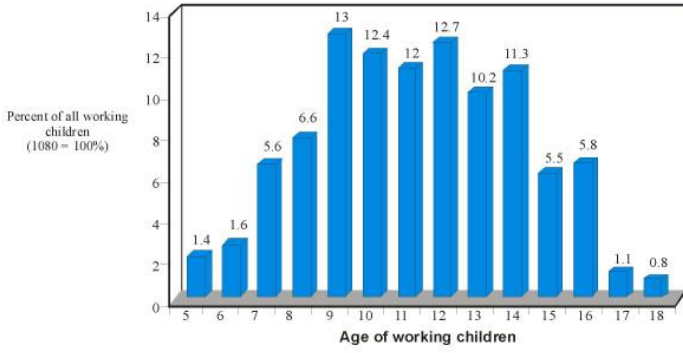
Çocuk işçiliği, temel bir çocuk hakkı ihlalidir ve çocukların sağlığı, eğitimi, gelişimi ve refahı için önemli bir tehdittir.

ILO ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)’nun 10 Haziran 2021 tarihinde yayınladığı rapora göre, çocuk işçi olarak çalışan çocukların sayısı son dört yılda 8,4 milyon artarak dünya genelinde 160 milyona yükselmiştir. Bunların 63 milyonu kız, 97 milyonu erkek çocuğudur. Yani her 10 çocuktan biri, çocuk işçi olarak çalışmaktadır. Bu çocukların neredeyse yarısı ise tehlikeli işler olarak tanımlanan işlerde çalışmaktadır. 2000’li yıllarda azaldığı gözlenen çocuk işçiliği, özellikle 2016-2020 yılları arasında tekrar artmaya başlamıştır.

Çocuk işçiliğinin bölgelere dağılımına bakıldığında; Afrika, hem yüzdesel hem de mutlak sayı olarak çocuk işçiliğinde, 92 milyon çocuk ve her beş çocuktan biri olmak üzere, en yüksek rakamlara sahiptir. İkinci sırada yer alan Asya-Pasifik bölgesinde 49 milyon çocuk ve tüm çocukların %5.6’sı çocuk işçidir. Çocuk işçi nüfusunun kalanı da Amerika Kıtaları 8.3 milyon, Avrupa ve Orta Asya 8.3 milyon ve Arap Ülkeleri 2.4 milyon olmak üzere diğer bölgeler arasında dağılmaktadır.

Çocuk işçiler büyük oranda küçük işletmelerde ve informal sektörde istihdam edilmektedirler. Tarım sektörü, dünya genelindeki çocuk işçilerin en büyük kısmını istihdam ederken, hizmet sektörü ve sanayi sektörü de önemli oranlarda çocuk işçi çalıştırmaktadır. Dünyadaki çocuk işçilerin 112 milyonu yani %70’i tarımda, 31.4 milyonu hizmet sektöründe ve 16.5 milyonu da sanayide çalışmaktadır.

5 ila 11 yaş arasındaki çocuklar, çocuk işçilerin en büyük kısmını, aynı zamanda tehlikeli işlerde çalışanların da büyük kısmını oluşturmaktadır. Çocuk işçilerin %48’i 5-11 yaş grubunda, %28’i 12-14 yaş grubunda ve %25’i de 15-17 yaş grubunda bulunmaktadır.

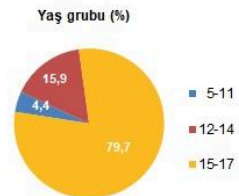
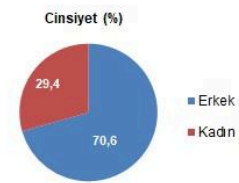
Source: IPEC, Global child labour trends 2008 to 2012 / International Labour Office, International Programme on the Elimination of Child Labour (IPEC) - Geneva: ILO, 2013.

Türkiye’de ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 verilerine göre bir ekonomik faaliyette çalışan 5-17 yaş grubundaki çocuk sayısı 720 bin kişi olup, çalışan çocuklar arasında 5 yaşında çocuk bulunmamaktadır. 5-17 yaş grubunda çalışan çocukların aynı yaş grubundaki çocuklar içinde payı ise %4,4’tür. Cinsiyete göre incelendiğinde, çalışan çocukların %70,6’sı erkek, %29,4’ü ise kız çocuklarından oluştuğu görülmektedir. Çalışan çocukların %65,7’si bir eğitime devam etmektedir. Sokakta çalışanlar da dahil olmak üzere, çalışan çocukların yaklaşık yarısı (%45,5) hizmet sektöründedir. % 30,8’i tarımda çalışırken % 23,7’si endüstriyel imalatta, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerde çalışmaktadır. Çalışan çocukların %66’sının düzenli işyerinde, %30,4’ünün tarla-bahçede, %3’ünün seyyar- sabit olmayan işyeri veya pazar yerinde, %0,5’inin ise evde çalıştığı belirlenmiştir. Yaş grubu 15-17 olan çocuklarda işgücüne katılma oranı %16,2’dir.

Türkiye’de çocuk işçiliğinin başlıca nedenleri arasında çocuk yoksulluğu, sosyal korumadaki eksiklikler ve kayıt dışı ekonomi vardır. Türkiye’de çok sayıda çocuk ailelerinin geçimine katkıda bulunmak amacıyla çok erken yaşlarda çalışma yaşamında yer almaktadır Türkiye’deki istihdamın yaklaşık üçte biri (%30) kayıt dışı sektördedir ve bu nedenle, çocuk haklarına tam olarak uyulmasını sağlamak çok kolay olmamaktadır. Mülteciler arasında da çocuk işçiliği yaygındır.

	Toplam		Erkek		Kadın	
	(Bin kişi)	(%)	(Bin kişi)	(%)	(Bin kişi)	(%)
5-17 yaş grubu nüfus	16 457	-	8 449	-	8 008	-
Ekonomik faaliyette çalışan	720	100,0	508	100,0	212	100,0
Yaş grubu						
5-11	32	4,4	24	4,7	8	3,8
12-14	114	15,9	77	15,2	37	17,4
15-17	574	79,7	407	80,0	167	78,8
Eğitime devam durumu						
Devam eden	473	65,7	333	65,6	140	66,1
Devam etmeyen	247	34,3	175	34,4	72	33,9
Sektör						
Tarım	221	30,8	143	28,2	78	36,8
Sanayi	171	23,7	141	27,8	29	13,7
Hizmet	328	45,5	223	43,9	105	49,4
İşteki durum						
Ücretli veya yevmiyeli	455	63,3	319	62,9	136	64,2
Kendi hesabına	4	0,5	3	0,5	1	0,5
Ücretsiz aile işçisi	261	36,2	186	36,6	75	35,3

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Uluslararası bağlamda çocuk işçiliğinin en yüksek orana sahip olduğu ülke Hindistan olarak kabul edilmektedir. Hindistan, büyük nüfusu ve çeşitli ekonomik zorlukları nedeniyle, milyonlarca çocuğun işçi olarak çalıştığı bir ülke konumundadır. Yoksulluk, eğitime erişim eksikliği ve sosyal baskılar, Hintli çocukların eğitim yerine çalışmak zorunda kalmalarına neden olan başlıca faktörlerdir. Hindistan hükümeti, çocuk işçiliğini azaltmaya yönelik yasalar çıkarmış olsa da uygulama ve denetim eksiklikleri, bu sorunun yayılmasına engel olamamaktadır. Hindistan'da yaklaşık 10.1 milyon çocuk, çocuk işçiliği kapsamında çalışmaktadır. Bu çocukların büyük bir kısmı kırsal bölgelerde ve tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu çocuk işçilerin büyük çoğunluğu 5-14 yaş grubundadır. Hindistan'da 5-14 yaş grubundaki çocukların yaklaşık %4,5'i çalışmak zorundadır. Bu çocukların büyük bir kısmı, eğitimlerine devam edememekte veya eğitimle iş arasında denge kurmak zorunda kalmaktadır. Çalışan çocukların yaklaşık %80'i okula gitmektedir, ancak bu çocuklar genellikle düşük kaliteli eğitim almakta veya okulu terk etmektedir.

Çocuk işçiliğinin en yaygın olduğu kıta olan Afrika'da ise Nijerya, çocuk işçiliği oranlarının en yüksek olduğu ülke kabul edilmektedir ve yaklaşık 15 milyon çocuk, bu durumdan etkilenmektedir. Nijerya'daki çocuk işçiliği, özellikle kırsal alanlarda yaygın olup, tarım sektörü en fazla çocuk işçi çalıştıran sektördür. Çocuklar, genellikle ailelerine destek olmak amacıyla tarlalarda çalışmakta, ve çok uzun sürelerde ağır işler yapmak zorunda kalmaktadırlar. Nijerya'daki çocuk işçiliğinin diğer yaygın alanları arasında madencilik, sokak satıcılığı, ev hizmetleri ve balıkçılık yer almaktadır. Ülkedeki yüksek yoksulluk oranı, eğitim imkanlarının sınırlı olması, siyasi istikrarsızlık ve bazı kültürel normlar, çocukların erken yaşta çalışmak zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar, Nijerya'da çocuk işçiliğini azaltmak için çeşitli programlar yürütse de, köklü bir çözüm için kapsamlı sosyal ve ekonomik reformlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuk işçiliği ayrıca Niger, Çad, Mali, Etiyopya, Çin, Bangladeş, Vietnam, Myanmar, Pakistan gibi ülkelerde de yaygın bir sorundur. Bu ülkelerde de çocuklar, ailelerini desteklemek için genellikle ağır ve tehlikeli koşullarda çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

Problemlerle İlgili Gelecekte Alınabilecek Önlemler

Yoksulluğun kök nedenleri ele alınarak ailelerin ekonomik durumlarının iyileştirilmesi hedeflenmelidir. Özellikle refah düzeyi düşük bölgelerde yaşayan ailelere ekonomik destek sağlanarak, çocukların işçiliğe yönelmek yerine okula gitmesi teşvik edilebilir. Eğitim sistemi, çocukların okula devam etmelerini teşvik edecek şekilde güçlendirilmeli ve ücretsiz, nitelikli eğitim imkanları genişletilmelidir. Ayrıca, çocuk işçiliğini denetleyen ve cezalandıran yasal düzenlemeler daha sıkı denetlenmeli, özellikle tedarik zincirlerinde çocuk işçi çalıştırılmasını engellemek amacıyla şirketlere yönelik yasal yaptırımlar artırılmalıdır.

Teknoloji ve yapay zeka uygulamaları aracılığıyla çocuk işçiliğini izleme ve raporlama sistemleri geliştirilebilir, böylece çocuk işçiliğine dair veriler daha etkin bir şekilde toplanabilir ve müdahale edilebilir. Uluslararası işbirlikleri güçlendirilerek, çocuk işçiliğiyle mücadelede küresel düzeyde ortak politikalar benimsenmelidir. Son

olarak, toplumda çocuk işçiliği konusunda farkındalığı artırmak amacıyla geniş çaplı kampanyalar ve eğitim programları düzenlenmeli, herkesin bu soruna karşı bilinçli ve duyarlı hale gelmesi sağlanmalıdır. Bu önlemler, çocuk işçiliği sorununu ortadan kaldırma yönünde atılacak önemli adımlar olacaktır.

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular

- Çocuk işçiliğinin yoğun olduğu bölgelerde, eğitim sistemleri nasıl iyileştirilebilir? Eğitim erişimini artırmak için ne gibi yöntemler kullanılabilir?
- Çocuk işçiliği ile ilgili mevcut yasalar nasıl iyileştirilebilir?
- Göçmen ve mülteci çocukların çocuk işçiliğine karşı korunması için hangi önlemler alınmalıdır?
- Çocuk işçiliği deneyiminin uzun vadeli psikolojik ve sosyal etkilerini en aza indirmek için hangi destekler sağlanabilir?
- Çocuk işçiliğiyle mücadelede yerel yönetimlerin ve toplulukların rolü nasıl artırılabilir?Yerel düzeyde hangi girişimler ve destek mekanizmaları etkili olabilir?
- Çocuk İşçiliği mağdurlarının yeniden topluma kazandırılması ve eğitimlerine devam etmeleri için hangi adımlar atılmalıdır?

Araştırma Önerileri

- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi incelenebilir,
- 182 sayılı ILO Sözleşmesi incelenebilir,
- UNICEF Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023) incelenebilir,
- ILO ve UNICEF'in 10 Haziran 2021 tarihinde yayınladığı Global Estimates 2020, Trends and the Road Forward raporu incelenebilir
- ILO'nun Türkiye'de Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Programı (2021-2025) incelenebilir;
- 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü kapsamında yapılan yayın ve faaliyetler incelenebilir
- BM ve ILO'nun resmi sitesinde yer alan yayın ve raporların incelenmesi ile konu hakkında daha detaylı bilgi ve verilere ulaşılabilir.

Kaynakça

- Çöpoğlu, M. (2018). *Türkiye’de Çocuk İşçiliği*. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14, 357-398.
- ILO. (n.d.). *Çocuk İşçiliği*. <https://www.ilo.org/tr/regions-and-countries/europe-and-central-asia/ilo-turkiye-ofisi/politika-alanlari/cocuk-isciligi>
- ILO. (n.d.). *Data and Statistics*. <https://www.ilo.org/tr/data-and-statistics>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). *Çocuk İşgücü Anketi 2019*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Child-Labour-Force-Survey-2019-33807>
- UNICEF. (2020). *Child Labour: Global Estimates 2020, Trends, and the Road Forward*. <https://data.unicef.org/resources/child-labour-2020-global-estimates-trends-and-the-road-forward/>
- UNICEF Türkiye. (n.d.). *Çocuk İşçiliği*. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-i%C5%9F%C3%A7ili%C4%9Fi-0>
- Şahin, L. (2012). *Geçmişten Günümüze Çocuk İşçiliği*. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, II, 103-118.
- Şihaliyev, G. (2020). *Uluslararası Boyutta Çocuk İşçiliği, Çocuk İşçiliğine Karşı Hukuki Düzenlemeler ve Mücadele Programları*. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi).
- Wikipedia. (n.d.). *Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Birle%C5%9Fmi%C5%9F_Milletler_Ekonomik_ve_Sosyal_Konseyi
- Wikipedia. (n.d.). *Çocuk İşçiler*. https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87ocuk_i%C5%9F%C3%A7iler
- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) Türkiye. (n.d.). *Hakkımızda*. <https://www.undp.org/tr/turkiye/hakkimizda>
- Türkiye Birleşmiş Milletler (UN Türkiye). (n.d.). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDGs)*. <https://turkiye.un.org/tr/sdgs>